

Za Nemci Madžari in Poljaki

Strnena fronta Nemčije, Italije, Madžarske in Poljske proti Čehoslovaški
Načrt je bil že prej pripravljen — Hitler bo predložil danes Chamberlainu
tudi zahtevo po odcepitvi Madžarov in Poljakov

RIM, 22. septembra. Agencija Radio poroča iz Rima, da je dala Italija Nemčiji svoj pristanek za nastop proti Čehoslovaški že ob priliki Mussolini-jevega obiska v Nemčiji. To, kar Nemčija sedaj zahteva, je bilo pripravljeno že davno prej in Henleinov nastop je bil le taktiziranje, ki naj z zahtevanjem avtonomije v okviru ČSR uvede akcijo in jo potem po točno vnaprej določenem načrtu stopnjuje do viška. Ves načrt se je v resnici tudi točno izvedel in uresničil. Pri vsem tem je igral Mussolini dosti večjo vlogo, kakor bi se na videz zdelo. Svoje odprto pismo lordu Runcimanu je napisal le kot dopolnilo k Hitlerjevemu govoru, zato je treba smatrati Hitlerjev govor v Nürnbergu, Mussolinijevo pismo in njegov govor v Trstu kot manifestacije iste akcije. — Mussolinijeve besede so v resnici Hitlerjeve besede. Z njimi je povedal, da ne gre samo za sudetske Nemce, ampak enaki meri tudi za Madžare in Poljake. Resničnost teh informacij potrjuje tudi Virginio Gayda v »Giornale d'Italia«, ko pravi: »Ako sta London in Pariz tudi napravila korak dalje in pristala na nemške zahteve, se še vedno nista približala končnemu cilju. London in Pariz morata prav tako sprejeti tudi zahteve Madžarov in drugih narodov. Ako gospod Chamberlain na to ni pripravljen, potem bo njegova druga pot k Hitlerju zaman.«

SEJA ANGLEŠKE VLADE.

LONDON, 22. septembra. Čim je večeraj popoldne angleška vlada prejela odgovor praške vlade, s katerim na ultimativni pritisk Anglije in Francije brezpogojno sprejme predlog Londona, se je sešla k seji, na kateri so bili storjeni še zadnji sklepi pred Chamberlainovim odpotovanjem k Hitlerju. Na tej seji so razpravljali tudi o zahtevah, ki sta jih po svojih poslanikih izročili v Londonu Madžarska in Poljska, ki zahtevata za Madžare, odnosno Poljake na Čehoslovaškem enako rešitev kakor za sudetske Nemce. Kakšni so bili v tem oziru sklepi angleške vlade in s kakšnimi pooblastili odpotuje danes Chamberlain v Godesberg k Hitlerju, javnost ni bila poučena, ker ni bilo mogoče dobiti od nobene strani nobenih informacij.

CHAMBERLAIN V GODESBERG.

LONDON, 17. septembra. Angleški ministrski predsednik Chamberlain je odletel danes dopoldne z londonskega letališča Croydon v Köln v Nemčiji, odkoder odpotuje v Godesberg, kjer se ob 15. uri snide z nemškim državnim voditeljem in kancelarjem Adolfom Hitlerjem. Z njim sta odletela tudi svetovalec Wilson in Strong. Na letališču so se od Chamberlaina poslovili zunanji minister Halifax in drugi ministri, diplomati ter časničarji. Kakor poročajo iz Kölna, pripravljajo tam Chamberlainu veličasten sprejem. Nemčija mu hoče izkazati tudi na zunanji vso hvaležnost za pomoč, ki ji jo je prožil pri uresničenju njenih nacionalnih težnjah glede sudetskih Nemcev.

BERLIN, 2. septembra. Chamberlain je prispel danes ob 12.30 s trimotornim letalom v Köln. Takoj nato se je odpeljal s spremstvom z avtom v Peterhof pri Godesbergu, kjer kosl. Ob 15.45 se odpelje z motornim čolnom čez Ren v Godesberg v hotel »Dresden«, kjer se sestane s Hitlerjem. V Godesbergu so prispeli razen Hitlerja še ministri Ribbentrop in Götter, tiskovni šef dr. Dietrich in šef protokola grof Dernburg, ki je sprejel Angleže v Peterhofu.

CHAMBERLAINOVI PREDLOGI.

LONDON, 22. septembra. Reuter. Kakor se izve, bo stavil Chamberlain danes predloge Hitlerju v Godesbergu sledeče: 1. Ustanovi se razmejilvena komisija, ki bo rešila tudi vprašanje zamenjave češkega in nemškega prebivalstva. 2. Obe državi izvedeta takoj demobilizacijo. 3. Nemčija in vse zainteresirane države iz-

dajo na evropsko javnost apel za ohranitev miru in reda. Pridružijo se mu tudi velesile. 4. Integriteta Čehoslovaške se mora zaggarantirati s posebnimi pogodbami. Garancije morajo biti tudi gospodarskega značaja.

NEMCIJA ZA MADŽARE IN POLJAKE.

BERLIN, 22. septembra. Vsi današnji listi pozdravljajo drugi prihod angleškega ministrskega predsednika Chamberlaina v Nemčijo in naglašajo, da je uklopitev Čehoslovaške zasluga vodje Hitlerja in nemške diplomacije, ki se nista dala ustrašiti od groženj in pravilno nista nikoli verjela, da bi se Anglija res spuščala v vojne avanture zaradi Čehov. Listi pa naglašajo obenem, da samo rešitev sudetsko-nemškega vprašanja sedaj ne more več zadostovati. Čas za samo tako rešitev je Praga že zamudila. Nacionalistična Nemčija misli res v prvi vrsti na svoje sorojake, a spoštuje enako tudi pravice drugih narodov. Poleg uresničenja nemških zahtev je treba ugoditi tudi zahtevam Madžarov, Poljakov in vseh drugih »zatiranih ljudskih skupin na Čehoslovaškem«, ker le na ta način bo napočila v srednji Evropi doba miru in plodnega sodelovanja. Vodja Adolf Hitler bo to stališče Nemčije že danes sporočil Chamberlainu.

ZAHTEVE MADŽAROV.

BUDIMPEŠTA, 22. septembra. Sinoči je bila tu seja madžarskega ministrskega

sveta, na kateri sta ministrski predsednik Imredy in zunanji minister Kanya poročala o rezultatu razgovorov s Hitlerjem in nemškim zunanjim ministrom Ribbentropom v Obersalzbergu. Oba državnika sta, kakor se izve, izjavila, da je Nemčija madžarske zahteve, ki so bile sporočene tudi Angliji, Franciji, Italiji in Poljski, popolnoma osvojila in bo Hitler svoje zahteve na današnjem sestanku v Godesbergu razširil tudi v smislu madžarskega stališča. Istočasno je bilo v Budimpešti ponovno ogromno zborovanje, katerega se je udeležilo več sto tisoč ljudi, ki so demonstrirali proti Pragi, vzklikali Mussoliniju, Hitlerju in Poljski ter zahtevali, da se v celoti vrne Madžarski vse ozemlje, ki je bilo od prejšnje Ogrske priključeno Čehoslovaški. Mnogi so v zborih vzklikali: »Hočemo obnovitev meje na Karpatih! Hočemo skupno mejo s Poljsko!« V tem smislu pišejo soglasno tudi vsi madžarski listi, ki v napadih na ČSR nič ne zaostajajo za nemškimi, ali pa jih celo prekašajo. Na madžarsko-čehoslovaški meji so zbrane 4 divizije madžarske vojske. Po pisanju tukajšnjih listov je pribežalo doslej iz ČSR na Madžarsko že nad 10.000 Madžarov, ki so pobegnili pred vojaško službo. Nekateri begunci so prišli v polni bojni opremljeni.

ZAHTEVE POLJAKOV.

VARŠAVA, 22. septembra. Poljska vlada je sporočila glede svojih zahtev nasproti Čehoslovaški v Berlinu, Rimu, Budimpešti, Londonu in Parizu, da vztraja odločno na stališču, da se mora tudi vprašanje tešinskih Slovkov rešiti na popolnoma enak način kakor sudetskih Nemcev. Obenem je Poljska vlada poslala včeraj praški vladi uradno noto, v kateri zahteva brezpogojno vrnitev tešinskega poljskega ozemlja Poljski. Obenem je poljska vlada pridržala pod orožjem ves letnik vojakov, ki bi moral biti že odpuščen in poslana na čehoslovaško mejo več divizij vojaštva. Po vsej Poljski organizirajo pristaši vlade zborovanja, v katerih zahtevajo »vrnitev tešinskega ozemlja«. Največje zborovanje je bilo sinoči v Pragi, na katerem so govorniki napadali Čehoslovaško na enak način kakor Nemci in Madžari. Nahujskana množica je hotela vdreti tudi pred čehoslovaško poslaništvo, kar pa so preprečili močni oddelki policije.

Nova vlada v Pragi

Danes bo sestavljena v Pragi nova „vlada narodne sloge“
Govor praškega župana

PRAGA, 22. septembra. Danes ob 11. je govoril na praškem radiju primator Prage dr. Peter Zenkl. Dejal je: »Če nas kdo zapusti, ne smemo sami sebe zapustiti. Ne smemo izgubiti, ker ne dopustimo nikomur na svetu, da bi nas še bolj poniževal! Ni še konec vseh dni! Tisoč let ni propadel češki narod in tudi sedaj ne bo. Prvi pogoj je mir in red. Živce si bomo ohranili tudi za bodoče dni! Da bo prišla skupna narodna volja tem bolj do izraza, je naprosila Hodževa vlada prezidenta Beneša, naj sestavi novo vlado na najširši narodni bazi, v kateri naj bodo zastopani vsi, ki jim je na srcu obstoj čehoslovaške republike.«

PRAGA, 22. septembra. Vlada dr. Hodže, ki je bila prisiljena pod pritiskom

Francije, Anglije in Rusije sprejeti ultimatum, je izrazila prezidentu Benešu željo, da bi bila v teh dneh sestavljena nova vlada, ki naj bi predstavljala široke sloje naroda in vključevala tudi vojaške kroge. Danes dopoldne se vrše pri prezidentu Benešu posvetovanja o sestavi nove vlade. »Vlada narodne enote« bo sestavljena še danes.

Vremenska napoved. Jasno, toplo in mirno, jutranja megla.

Borza. Cürich, 22. sept. Devize. Beograd 10, Pariz 11.935, London 21.285, New York 440.75, Milano 23.225, Berlin 179,40 Praga 15.175.

Zapiski

Mnenje ameriških listov

Ameriški listi najrazličnejše komentirajo čehoslovaško krizo. »New York Times« se sprašuje, kakšne garancije naj bi ČSR dobila, da bi držale, ko pa se je zadnjih 5 let jasno videlo, koliko so take garancije vredne. »Post Dispatch« iz St. Louisa pravi, da je prva linija demokracije v Evropi in ne v Ameriki. Najprej naj Anglija in Francija storita svojo dolžnost. »Post« iz Denvera ne verjame v mirno rešitev spora, kakor tudi ne v možnost rešitve večnih konfliktov v Evropi. Vsako popuščanje demokracije bo naredilo drugi tabor še močnejši. — Germanofilski Heartov tisk seveda pravi, da je Chamberlain eden izmed »velikanov človeštva«. — Detroitška »Free Press« pa zahteva, da se Washington jasno izrazi, da se ne bo vmešaval v spore starega sveta.

Položaj Rusije

Bazelska »National-Zeitung« piše o stališču sovjetske Rusije v sedanjih situaciji: »Dogodki na zapadu so Stalina prestrašili in razumljivo je, da se Kremelj ne da pognati v izolacijo, v kateri bi se sam boril s ČSR proti Nemčiji. Sovjeti pa bodo vso svojo avtoriteto v vzbujajočem se panslavizmu izgubili, če bi gledali brez dejanj razkosanje ČSR.«

Francosko javno mnenje

Do pred kratkim je bilo francosko javno mnenje za to, da se ne načne čehoslovaško vprašanje in šele po nürnberških zborovanjih je nastal preokret. Povprečni Francoz se sedaj vprašuje, če se da zagovarjati, da se sudetskimi Nemcem pristojna pravica, kakršno uživajo drugi narodi, brezkončno odteguje in če bi ne bila prava blaznost žrtvovati milijone Francozov, biti razsodnik v oddaljenih deželah med dvema narodoma, ki nimata ničesar opraviti s Francozi in umetno podaljševati položaj, ki ima v očeh povprečnega Francoza nekaj protinaravnega in ki moti evropsko skupno atmosfero ter je škodljiv tudi za Francijo. (Pariški dopisnik »Pester Lloyd«).

Napaka za napako...

»Leto 1938. pomeni začetek konca britanskega cesarstva, popolni poraz francoske republike kot velesile in vzpon Nemčije kot velesile, ki je postala večja kot v dobi Karla Velikega. Da prezira voditelj take demokracije, je popolnoma opravičljivo!« (»Paris Midi«).

JRZ in demokracija

Jugoslovansko ljudstvo je v jedru demokratsko, ne želi si pa nereda in kaosa, niti preziranja zakona, upornosti in politike, ki stremi za velikimi potresi v državi, v družabnem in državljanskem življenju. Ljudstvo si želi miru in mirnega razvoja političnega življenja, ker vidi samo v tem podlago za splošni napredek. Naša politika je demokratska in ljudska, vendar pa je dolžnost vlade in vladajoče stranke, dati tej demokratski politiki pomen dela, reda in zakonitosti. (Ideolog JRZ biv. min. Djura Janković na shodu v Beogradu).

Hrvatski poslanec v Sumadiji

Poslanec KDK, kmetski pisatelj Mihovil Pavlek Miškina, je bil kot delegat dr. Mačka na več shodih v Srbiji. Zelo je zadovoljen s sprejemom v Beogradu in v sumadijskih vaseh, kjer se je počutil kakor doma.

O slovenski delitvi duhov

Klerikalnemu Slovincu je bližji antikomunistični Japonec kakor liberalni Slovenec; temu pa je spet več za mednarodnega dandyja kakor za katoliškega Slovence. (Edv. Kocbek v »Danju«).

Maribor, 22. septembra.

Tretja Nemčija, ki je sistematično porušila že skraj vso stavbo mirovne pogodbe, ki so jo bili zgradili v Versaillesu, je sedaj zaposlena v celoti s Češkoslovaško. To akcijo je vodja in državni kancelar Adolf Hitler napovedal že letos meseca februarja v svojem znanem govoru v nemškem parlamentu, v katerem je govoril o 10 milijonih Nemcev, ki so prva skrb nemškega naroda. Mislil je pri tem na Nemce v bivši Avstriji in na Češkoslovaškem. Šest in tričetrt milijona jih je Nemčija s priključitvijo Avstrije združila z ostalim nemškim narodom, sedaj pa zahteva še priključitev treh in četrtr milijona na Češkoslovaškem. S tem se torej izvršuje program, ki je bil točno vnaprej določen in z vsemi sredstvi moderne propagande pripravljen.

Med tem pa sili v ospredje že tretji program, ki se je vse doslej skrbno skrival v ozadiju, a so ga razni znaki vendarle že precej jasno napovedali. Cilj tega programa je Švica. Švico tvorijo štiri narodnosti: nemška, francoska, italijanska in retoromanska. Tri četrtine prebivalstva, nekako toliko, kolikor je Nemcev na Češkoslovaškem, je v Švici državljani nemške narodnosti, ki pa govorijo svoje posebno švicarsko narečje in se le v pisavi poslužujejo knjižne nemščine. Stoletna ločenost in samostojnost je ustvarila iz teh Nemcev del švicarske državne nacije, ki ima svojo trdno zavest in globoko prepričanje. Njihova mentaliteta je svojevrstna, njihov svetovni nazor je od davnih dob demokracija in najpopolnejša narodna toleranca. Dasi žive v Švici že dolga stoletja skupaj Nemci, Francozi, Italijani in Retoromani, ni še nobena narodnost nikoli pokazala nobenih ne hegemonističnih ne asimilacijskih tendenc, in zdi se skoraj kakor nekaj neverjetnega, da se v vsem tem času narodnostno stanje prav nič ni spremenilo. Niti ena francoska ali italijanska vas se ni ponemčila, niti ena nemška poirancozila ali poitalijanila.

Spiro vsega tega se ne smemo čuditi, da Švicarji Nemci nikoli niso čutili nobene želje, da bi se kakorkoli priključili k Nemčiji in da jim je bilo tudi vse dogajanje v rajhu vedno tuje. Toda nacionalni socializem se pred to švicarsko odločnostjo ni ustavil in se že dolgo sistematično trudi, da bi zasejal svoje ideje tudi med švicarskimi Nemci. V ta namen so bili storjeni s strani Nemčije že veliki napor. V Švico so bili poslani nešteti nacionalno-socialistični agitatorji, bili so v Švici sami izvežbani propagatorji, izdajani in brezplačno ali za najnižjo ceno razpečavani nešteti časniki in časopisi in organizirani tudi posebni tečaji. Vendar je uspeh vseh teh velikih in dragih naporov bil več ko minimalen. Nacionalno-socialistično gibanje je še sedaj v Švici brez vsakega vidnega pomena. Vendar obstaja!

Iz Švice same Švici torej ne grozi nevarnost, zato pa se je nacionalni socializem pričel posluževati druge taktike, ki sega od zunaj v Švico. Pred vsem je treba tu opozoriti na kampanjo, ki zaenkrat še ni tako odkrita, kakor je bila proti Češkoslovaški že v svojem uvodnem štadiju, a jo je vendar lahko opazil vsakdo, kdor pazno zasleduje pisanje nemških listov. Ti listi uporabljajo vsako priložnost, ki se jim nudi, da izpovejo svoje nezadovoljstvo nad razmerami v Švici. Neprikrito napadajo »komunistični teror«, ki ovira razvoj nacionalnega socializma v Švici, karajo švicarske liste, da ne posvečajo zadosti pozornosti nacionalno-socialističnemu delu v Nemčiji in Hitlerjevimi govorom ter opominjajo švicarske Nemce, da se bodo morali bolj privaditi zavesti, da so kot Nemci del velikega nemškega naroda.

Uvodna kampanja, ki kaže vse znake, ki so nam ostali v spominu od uvodnih kampanj proti Avstriji in Češkoslovaški, je torej že v akciji, a zgodilo se je letos še nekaj drugega. Ko je Nemčija priključila Avstrijo, je obiskal nemški poslanik v Bernu švicarskega zunanjega ministra in mu izjavil v imenu Hitlerja, da trenutno ne nastajajo za razmerje med Nemčijo in Švico nobeni novi momenti. Ta izjava je vzbudila v Švici nepopisno osuplost, kajti spričo trajne švicarske nevtralnosti je nihče ni pričakoval. Kaj briga Švicarjem priključitev Avstrije k Nemčiji? Kaj ima Nemčija izjavljati Švici in

Zakaj se je Praga vdala

Nemčija je zagrozila v roku 24 ur z napadom nemške in madžarske vojske — Obup in ogorčenje v Pragi — Zahteve po vojaški diktaturi

PRAGA, 22. septembra. O dramatičnem razvoju predvčerajšnjih in včerajšnjih dogodkov se izvejo sledeče podrobnosti: London in Pariz sta stavila včeraj zjutraj ob 2. uri praški vladi ultimatum zaradi tega, ker je nemška vlada sporočila v London, da se s prvim odgovorom Prage absolutno ne more zadovoljiti in ne trpi nobenega zavlačevanja več. Sporočila je dalje, da stoji na mejah Češkoslovaške 24 nemških divizij in 4 madžarske, ki bodo po preteku 24 ur, ako se Praga ne vda brezpogojno, prešle takoj v napad. To je povzročilo v Londonu in Parizu tako paniko, da je bil stavljen Pragi omenjeni ultimatum. Praška vlada je pod tem pritiskom že zjutraj sprejela brespogojno londonski predlog, uradno ga je pa sporočila v London in Pariz šele popoldne ob 17. uri, ker je morala tekom dneva pridobiti za odobritev tudi vse stranke, ki tvorijo vladno koalicijo.

PRAGA, 22. septembra. Vesti iz Berlina, Budimpešte, Varšave in tudi Londona, po katerih bo Hitler zahteval danes od Chamberlaina tudi odcepitev Tesinja in dela Slovaške, so obupno razpoloženje, ki je zavladalo po včerajšnjem sklepu vlade, to razpoloženje še stopnje-

vale, zlasti pa je vzbudila pozornost vest iz Londona, da smatrajo tam londonski predlog le za bazo pogajanj. Vendar prevladuje prepričanje, da Anglija, prav gotovo pa Francija, ne bo sprejela več nobenih zahtev, ki bi šle čez ponudbe londonskega predloga. Baje obstajajo s strani Pariza v tem oziru že obvezna zagotovila.

PRAGA, 22. septembra. Položaj po sprejetju londonskega diktata je postal zelo napet. Ljudstva se polasča ponekod obup. Povsod je vse polno objokanih obrazov. Na drugi strani se pa opaža silen gnev, ki se je pokazal tudi sinoči in danes v velikih demonstracijah in manifestacijah. Včeraj popoldne, zvečer in danes dopoldne se vrste v Pragi demonstracije, katerih se vdeležujejo velike množice. Obupani in ogorčeni demonstranti dajejo z najostrejšimi izrazi duška svoji jezi na Angleže. Francoze in tudi Ruse, ki so Češkoslovaško izdali. Posebno demonstracijo so organizirali tudi legionarji, ki so hoteli vdreti na Hradčane in zahtevali oklic vojaške diktature pod vodstvom šefa generalnega štaba, generala Krejčija. Posebne demonstracije so vprizorili tudi komunisti.

Ozadie francoske kapitulacije

DALADIERJA JE PREGOVORIL BONNET. NESOGLASJE V MINISTRSKEM SVETU. MOŽNOST DEMISIJE.

PARIZ, 22. septembra. O nepričakovani spremembi francoskega stališča glede Češkoslovaške so se izvedle zelo zanimive podrobnosti. Ugotovljeno je, da je Daladier do zadnjega vztrajal pri izpolnitvi s pogodbo prevzetih obveznosti in se upiral vsakemu popuščanju nasproti Nemčiji. K popustitvi ga je pregovoril šele zunanji minister Bonnet, ki je vztrajal pri tem, da mora Francija brezpogojno sprejeti in odobriti angleško stališče. Pa tudi med ostalimi ministri ni bilo soglasja, in ministra Reynaud in Mandel sta tudi v ponedeljek pristala na londonski predlog samo pod pogojem, ako ga

Praga prostovoljno sprejme, ker sicer nanj nista vezana. Da bi pripravil Daladierja in ostale ministre do vklonitve, je povabil Bonnet že prej k sebi glavne urednike vseh vodilnih pariških dnevnikov in jih pregovoril, da so začeli zagovarjati njegovo stališče. Toda v Parizu se sedaj že vsi dobro zavedajo, da je ta sprememba pisanja pariških listov najbolj kriva, da so v Nemčiji postali še bolj nepopustljivi. Ako bo sedaj tudi londonski predlog doživel neuspeh, ni izključeno, da bo vlada morala odstopiti, na vsak način pa se bo moral umakniti Bonnet.

Odpor v Angliji narašča

OSTRA IZJAVA WINSTONA CHURCHILLA. — LIBERALNA STRANKA OBSODILA POLITIKO VLADE. — ODSLEJ SE NOBEN ANGLEŽ NE SME VEČ IMENOVATI GENTLEMEN.

LONDON, 22. septembra. Avala. Reuter poroča: Winston Churchill se je vrnil iz Pariza in izjavil Reuterjevemu poročevalcu: Poraz Češkoslovaške ter pritisk Anglije in Francije pomeni popolno kapitulacijo zahodnih demokracij pred nacionalnim socializmom. Osvojitve zahtev Adolfa Hitlerja je pokazala, da je svet pred močjo nemškega nacionalnega socializma padel na kolena. Zelo verjetno je, da bo Nemčija popolnoma izkoristila ta položaj za sebe. Blazno pa je misliti, da nevarnost ne grozi tudi zahodnim demokracijam. Usodno je, da si zagotavljamo varnost na ta način, da mečemo male države volkovom. Ob koncu pa je

apeliral Churchill na vse države, naj se združijo k obrambi.

LONDON, 22. septembra. Avala. Vodstvo liberalne stranke je sprejelo sinoči sklep, s katerim obsoja postopanje angleške vlade v češkoslovaškem vprašanju. V sklepu pravi, da so se dogodki popolnoma drugače razvili, kakor je vlada pred dvema tednoma zagotavljala.

LONDON, 22. septembra. Skupina časnikarjev je naslovila na Chamberlaina odprto pismo, v katerem pravi, da odslej noben Anglež ne bo imel več pravice imenovati se gentlemen. Odpor proti politiki vlade raste od ure do ure. Proti njeni politiki so se izrekle doslej že vse stranke, razen vladne konservativne.

Napoved madžarskega revizionizma

RUŠENJE ČEŠKOSLOVAŠKE JE ŠELE ZAČETEK RUŠENJA CELOTNE TRIANONSKE STAVBE.

BUDIMPEŠTA, 22. septembra. Sinoči je v tukajšnjem Centralnem klubu predaval glavni urednik Sandor Pethő o »Krizi Češkoslovaške«, za njim je izpolnil njegova izvajanja major v p. Evg. Tomboer, a k besedi so se oglasili tudi razni znani politiki. Ves večer je izzvenel v ugotovitve, da je končno napočil čas, ki ga je Madžarska tako dolgo pričakovala, t. j. čas, ko se pričlenja uresni-

ji zagotavljati, da ne misli proti njej ničesar ukreniti? Torej v Nemčiji ne smatrajo švicarske samostojnosti za nekaj absolutno nedotakljivega!

Ta korak je Švico prebudil iz stoletnih sanj o popolni in trajni varnosti, in vsi vojaški ukrepi, ki so pozneje sledili, so bili porojeni samo iz te zavesti. Švica,

čevati sen madžarskega revizionizma. Pethő je izjavil, da je »vrnitev po Češkoslovaški svetli ogrski kroni oropanege ozemlja med Madžarsko, Nemčijo, Italijo in Poljsko že sklenjena stvar«. Ta »pravna svetli ogrski kroni v Trianonu storjene krivice« pa pomeni šele začetek revizije celega Trianona. Ze Češkoslovaško pride na vrsto Romunija, ki se tega tudi dobro zaveda, kar dokazujejo najbolj

večno nevtralna Švica je sklenila, da se oboroži do skrajnih danih možnosti! Se več, Švica je pričela misliti celo na utrditev svojih mej proti Nemčiji. S priključitvijo Avstrije se je nemško sosedsvo nevarno podaljšalo in Švica se upravičeno z bojaznijo sprašuje: Kaj bo po Češkoslovaški?

razločno že njene simpatije za Češkoslovaško in protesti proti njeni razcepitvi. Toda velesile, ki so v načelu že pristale na revizijo glede Češkoslovaške, tega načela gotovo ne bodo moge izvršiti samo deloma, ampak bo enkrat sproženi plaz zgrmel nezadržno do konca. Za to garantirata osebno Hitler in Mussolini. Integriteta dežel svete ogrske kro- ne stoji neposredno pred novim vstajenjem. Ze napol porušena stavba Versaillesa se bo v najbližnji bodočnosti zrušila do tal.

Razbojnik Koder prijet

LJUBLJANA, 22. septembra. Po dolgotrajnem zasledovanju je vrtilm orožnikom le uspelo, da so končno prišli na prave sled razbojniku Josipu Kodru ter ga danes aretirali. Po roparskem uboju posle Ačka na Pohorju, ki ga je skupno s Pintaričem izvršil, se je Koder potikal in skrival nekaj časa na Štajerskem, odkoder je polagoma prišel na Kranjsko. Tu je naposled padel v past pri št. Vidu pri Stični. Po dramatični aretaciji so Kodra prepeljali v Ljubljano, odkoder ga jutri pripeljejo v Maribor, kjer bo sledilo podrobno za sliševanje.

VELIKE DEMONSTRACIJE V PRAGI PROTI ANGLIJI IN LORDU RUNCIMANU

PRAGA, 22. sept. Sinoči so bile v Pragi velike demonstracije. Demonstranti so se zbirali večinoma na Vaclavskem trgu, kjer so pritiskali zlasti na hotel »Alkron«, kjer je svojčas stanoval lord Runciman. Demonstranti so dajali duška svojemu ogorčenju z vzkliki proti Angliji in lordu Runcimanu.

PRAGA SE JE ZAVAROVALA PRED LETALSKIMI NAPADI

PRAGA, 22. sept. Vlada je s pomočjo posebnih odborov podvzela vse potrebne ukrepe za obrambo mesta pred letalskimi napadi. Po vseh ulicah so nalepljeni ogromni letaki, ki opozarjajo prebivalstvo, kako naj se ravna v primeru napada. Poleg tega pa je izdal župan dr. Zenkel še poseben poziv, s katerim prosi vse vojaščine oproščene osebe, naj se njemur doma javijo v profiletalske organizacije.

SOKOLI IN DELAVCI ZA RED.

PRAGA, 22. sept. Da bi se održal popoln red in mir, je Češkoslovaška Sokolska obec pozvala vse člane sokolskih društev, da pomagajo pri vzdrževanju reda in miru po vsej državi. Prav tako so tudi pozvane praške delavske enote, da se postavijo v službo države.

KRIVDA AMERIKE

WASHINGTON, 22. sept. »Washington News« se v posebnem članku bavi z vprašanjem odgovornosti za evropske dogodke. Med drugim pravi, da krivde ni mogoče valiti zgolj na Anglijo in Francijo. Da se je zrušil sistem kolektivne varnosti, je deloma kriva tudi Amerika sama, ki se pravočasno ni pobrigala, da bi do tega ne prišlo.

SUDETSKI BEGUNCI

BERLIN, 22. septembra. Število beguncev iz sudetsko-nemških krajev, ki so pribežali iz Češkoslovaške v Nemčijo, se je zvišalo na 113.000. Samo včeraj jih je pribežalo čez mejo 10.000. Begunci poročajo, da je v Graslicah izbruhnila generalna stavka.

OBRAMBNI FOND.

PRAGA, 22. septembra. Masarykov obrambni fond je do včeraj narasel že na 8.560.000 Kč, ki jih je darovalo 76.490 ljudi.

Mariborsko gledališče

Posebnost letošnje sezone sta nova angažirana g. VI. Skrbinešek kot dramski režiser in igralec, v operi in opereti pa g. Anatol Manošeovski.

Abonma sedež že za 8.— din na mesec. Teh sedežev je še nekaj na razpolago.

Dramatska šola. Tudi letos bo dramska šola pod vodstvom glavnega režiserja J. Koviča. Če se bo priglasilo dovolj zanimancev. Prijave sprejema gledališka blagajna, ali pa J. Kovič, Gregorčičeva ul. 26. od 13. do 15. ure. Prvi sestanek prijavitelcev bo v nedeljo, 25. t. m. ob 9. uri v gledališču.

Novice

Nevzdržno stanje cest ob severni meji

Ne moremo si misliti uspešnega gospodarskega in kulturnega napredka brez odgovarjajočih cest. Naše slabe ceste nam pred svetom jemljejo ugled. Odkriti moramo priznati, da smo mnogokrat sami krivi, da naše gospodarstvo ne doseže onega mesta, ki bi nam ga bilo možno doseči. Lahko rečemo, da so kraji ob naši severni meji med zadnjimi zaradi slabih, neodgovarjajočih cest. Zlasti moramo omeniti krasne izletniške točke naše severne meje, n. pr.: Sv. Ana, Marija Snežna, Sv. Anton, Negova itd., posebno v sedanji jesenski dobi, ob času trgatve, ti kraji po svoji idili in romantičnosti najbolj vabijo tujca, ki si zaželi oddiha v prijetnem jesenskem vetru v deželi klopotev in rujnega vina, med gostoljubnimi ljudmi. Vse temu je poštavljen ovira, da ni možen dohod do naših krasnih točk in vse to zaradi slabih cest. Nujno potrebna je zgradba novih in nedovršenih cest na najvažnejših mestih. Na dograditev čakajo že več let

ceste: Sv. Ana—Žice, Sv. Benedikt—Sv. Lenart v Slov. gor. itd. Te nedograjene ceste nam ne morejo koristiti, dokler ne bodo dogotovljene. V nevzdržnem stanju sta že več let cesti Ščavnica—Apače in Gornja Radgona—Črešnjeveci. Ti cesti sta brez pravega nadzorstva in zaradi tega propadata. Za te banovinske ceste se letno porablja lepi zneski za cestarje in gramoz ter navažanje, pa vedno so še tako strahovito razdrapani. Vse temu je krivo slabo nadzorstvo nad cestarji in navažanjem gramozov. Zato je nujno potrebno, da se zavzamejo za to merodajni faktorji, ki bi naj prišli na pomoč s potrebnimi sredstvi, da se vsaj delno omili pereče vprašanje naših severnih obmejnih cest, ki jih je treba preurediti, izpopolniti zveze in končno tudi zgraditi nove ceste. Le tako bo rešeno pereče vprašanje naše severne meje, ki je tudi vprašanje našega gospodarskega, kulturnega in narodnega napredka.

Čemu naj služijo naše gimnazije?

Iz leta v leto raste število srednješolcev. Gimnazije niso bile nikoli tako polne. Vzporedno s številom učencev pa raste tudi nezadovoljstvo z našo srednjo šolo; nezadovoljni so starši, profesorji, učenci. In prav nič čudno ni, če je tako. Vzrok je zelo preprost. Našo srednjo šolo so namreč proglasili za šolo, ki osposablja za vse. Z dvema razr. gimnazije postane lahko vajenec, s tremi nekaj več, in tako po vrsti vse do mature, ki usposablja za univerzo. V drugih šolah dajejo samo popolnoma završene studije kvalifikacijo; univerza n. pr. ve samo za diplomsko končanih študij. Tako je tudi v drugih šolah: trgovskih, vojnih, tehničnih, pomorskih. V drugih državah je tako tudi z gimnazijo. Kajti ta šola ima samo eno nalogo, in ta je, da vodi k maturi in s tem k višjemu pouku. Zato je tudi njen program zamišljen tako, da tvori nerazdvojno celoto. Če bi bilo tako tudi pri nas, bi se v gimnazijo ne vpisovali več tisti, ki nimajo niti izgleda niti namena končati jo. Tako pa vsakdo poizkuša srečo, kajti do koder se pač pri-

rine — dobro je: s tem ne more ničesar izgubiti, ampak v vsakem primeru samo pridobi. Naša srednja šola je loterija, v kateri ni nikdar mogoče izgubiti. In zaman je, odpirati meščanske in strokovne šole, za katere vnaprej vemo, kam vodijo. Na gimnazijo pa hodijo z mislijo: če ne pojde, gremo v obrt, če bo pa sreča mila, pojdemo na univerzo.

Danes so naše gimnazije prenatrpane s takimi, ki gimnazije ne mislijo končati. Število učencev v prvem in v osmem razredu je kakor 10:1. Ženske gimnazije takisto ne izpolnjujejo svoje naloge, kajti na univerzo se vpiše relativno malo absolventk gimnazije. Za veliko večino deklet bi mnogo boljše odgovarjali posebni ženski zavodi, ki bi ne uvajali ženske mladine v višje studije, marveč bi ji dali zaključeno, zaokroženo znanje.

Rešitev vprašanja naše srednje šole ni težka: treba ji je dati njeno pravo vlogo. Ona ne bi smela biti več »šola za vse«, ker ji na ta način preti nevarnost, da postane šola za — nič.

V Slovenskih gorah spet pridelujejo lan in konopljo

Težke gospodarske razmere zadnjih let so povzročile po Slovenskih gorah precejšnjo zaskrbljenost radi nabave najnujnejših gospodarskih potrebščin. Te razmere so privedle kmeta do tega, da se je poslužil najsikrajnejših možnosti v skrbi za gospodarsko odpomoč in pričel spet sejati lan in konopljo, ki je postala tu v zadnjih treh letih že udomačena industrijska rastlina.

Ta pojav takovrstnega gospodarstva, ki izvira že iz starih časov, ko so po teh krajih pridelovali domače platno za vse potrebe, ko so mesto industrije služile terice, kolovrati in domače lesene tkalnice, je nad vse zadovoljiv in nadomestljiv v domačem gospodarstvu mesto industrijsko izdelanega platna. Pridelovanje te rastline in tkanje domačega platna pomeni v gospodarskem oziru za naš mali kmečki stan lep napredek, dasiravno se poslužujejo načina pridelovanja še iz starih časov.

Iz maščevanja nad upniki zažgal svojo domačijo

Včeraj je izbruhnil ogenj v gospodarskem poslopiju Ferda Matavža v Legnu. Zaradi velike megle so sosedje opazili ogenj šele takrat, ko je bilo vse poslopje v plamenu. Lastnik Matavž je že pred izbruhom požara odšel na delo v Slovenjgradec, žena pa je pripravljala otroke za šolo. Poleg gospodarskega poslopja je zgorelo še več poljskih strojev, voz, dva voza še nezmlatenega žita, slamoreznica in okoli 2000 kg sena.

Takoj uvedena preiskava je dognala, da je požar povzročil lastnik Matavž sam in sicer na ta način, da je pred odhodom na delo vtaknil v seno gorečo svečo. S tem se je hotel maščevati upnikom, ki so pogladi domačijo

na dražbo, katera bi se morala vršiti 7. oktobra, poleg tega pa je hotel priti do zavarovalnine. Zavarovan je bil pri zav. družbi Jugoslaviji za 17.500 din, dočim sam trdi, da je škoda pri požaru nekaj nad 12.000.

Regulacija Mure

Zupan občine Veržej je sklical vse župane občin ob Muri, zastopnike okrajnih načelstev, sreskih kmetijskih odborov, banske svetnike in druge merodajne osebe iz okrajev Ljutomer, Sobota in Lendava v Veržej na konferenco, ki bo 25. sept. v gostilni Hedžet. Konferenca naj bi obravnavala vsa vprašanja, ki so v zvezi z regulacijo Mure. Mura vsako leto povzroči pomurskim kmetom ogromno škodo. Letos pomladi povzročena škoda je bila uradno ocenjena na 9 milijonov dinarjev. Skrajni čas je zato že, da se temeljito in v celem toku izvedeno regulacijo napravi za vedno konec katastrofalnim poplavam, ki so povzročale pomurskim kmetom ogromno škodo na imovini.

o. Postavitev. Dr. Toplak Lojze, zdravnik v Središču ob Dravi, je postavljen za uradn. pripravnik pri združenih zdravstveni občini v Ločah.

o. Dr. Ludvik Debeljak iz Ljubljane, upokojeni sanitetni podpolkovnik, je umrl za kapjo v Varaždinu, kamor je prišel obiskat svojega brata.

o. Kolektivno pogodbo je sklenila Zveza združenih delavcev z Mislijsko tiskarno v Grobljah.

o. Slana. Ta mesec naglo zgublja toploto, zlasti v jasnih nočeh. Vlažna zemlja oddaja s toploto vred tudi vlogo. Če je noč mirna, to je, če veter ne odnaša nad zemljo nastalih hlapov, se pojavi rosa. Rado pa se dogaja, da so že sedaj noči tako ostre, da se hlapi ohladijo do ničle ali zmrznejo v slano. Čim bolj je kraj na prostem — odprte in gole ravni-

ne —, tem bolj je izpostavljen slani. Te dni so bile take mirne in hladne noči, zato je ponekod slana precej ožgala ajdo.

o. Nova postojanka Maistrovih borcev. V nedeljo, dne 25. t. m., se bodo organizirali Maistrovi borci pri Sv. Marku niže Ptuj. Ustanovili bodo odsek Zveze Maistrovih borcev. Na ustanovnem občnem zboru bodo poročali tudi zastopniki Z. M. B. iz Maribora.

o. Zdravilišče na Golniku, ki je zadnja leta doživelo že več sprememb in modernizacij, bo povečano.

o. Požar na Spodnji Veliki pri M. Snežni je do tal uničil hlev in stiskalnice posestnika Janeza Graha. Zgorelo je tudi par volov, dve kravi in dve telci.

o. Vlomičev v župnišče na Čatežu so pravočasno pregnali, ker so utrlji šipo in je zvenel srekla prebudil domače. Ljudje so baje videli te dni razbojnika Kodra klatiti se po tej okolici.

o. Na mednarodnem kongresu kopaljšč v Berlinu in Neuheimu, ki se vrši od 22. do 28. t. m., bo predaval tudi slovenski zdravnik dr. L. Trauner.

o. Rudarska nadalj. šola v Trbovljah razglasa, da se začne redni pouk 1. oktobra. Vpisovanje bo 29. in 30. t. m. popoldne.

o. Soboške novice. Evangeličansko žensko društvo v Soboti priredi v soboto, 24. t. m. v Sokol. domu družabni večer s plesom. Na večeru bo nastopila tudi mlada baletna plesalka Lyly Legenstein, ki je rodom iz Murske Sobotice. — Kapelnik in orkester bosta iz Osijeka. — Za židovsko novo leto bodo zaprte vse soboške židovske trgovine ves dan 26. in 27. sept. — V torek so pokopali Alojza Šumenjaka, očeta dr. Šumenjaka Sl., predsednika okrajnega sodišča. Pokojini je dosegel 82 let.

c. Celjski drobiž. Borza dela je zabeležila 10. t. m. 202 brezposelna (144 moških in 58 žensk), 20. t. m. pa 220 brezposelnih (m. 157 in ž. 63). Borza išče 1. kočijaža, 3 hlapce, 7 služkinj, 1. železostrugarja, 1. čevljarja, 2. natakarija, 6 tesarjev, 4 kmečke deklet, 1 sobarico, 8 kuharic in 1 postrežnico. — Levo roko v sklepu si je zlomila 52 letna Dobelšek Marija, mesarjeva žena iz Mozirja. — Levo roko si je zlomil v rami 36 letni najemnik posestva v Rupah pri Šmartnem v Rožni dolini Blazinšek Gregor. — 8 letnega Dolinarja Milana iz Migojnic pri Grižah je nabodel domači vol z rogom in mu razmesaril obraz. V Gabrju je padel s kolesa 16 letni Planinšek Bernard, ključav. vajenec iz Trnovlja. Zlomil si je roko. — 32 letni delavec in Vestna Ledinek Ivan si je pri padcu s kolesa zlomil ključnico. — Mestno poglavarstvo vabi obveznike telesne vzgoje, njih starše in vse, ki se zanimajo za telesno vzgojo, da se udeležijo strokovnega predavanja 27. t. m. ob 20. v telovadnici okol. osnovne šole.

c. V Spodnji Hudinji se je ponesrečil pri padcu z motorja 20 letni avtomehaničnik Frajtag Metod.

p. Po kožuhanju napad z nožem. 19 letni kočarski sin Zmave Anton iz iz Hvalentincev, Sv. Andraž v Slov. gorah se je vračal s kožuhanja. Počakali so ga pretepači. Eden ga je zabodel v levo ramo.

p. Krogla je zadela v desno nogo 18 letnega Horvata Alojzija iz Krčevine pri Ptuj, ko je opazoval svojega očeta, kako čisti revolver, ki se je pri tej priliki sam od sebe sprožil.

p. Ptujski branjeveci so dosegli pri mestni občini, da se kmetom zabrani prodajanje sadja in zelenjave na trgu popoldne, prav tako tudi barantanje s sadjem po hišah. Okoličani smejo prodajati svoje pridelke le dopoldne na trgu.

p. Zaspala je za vedno Mlekuž Zora, učiteljica pri Sv. Vidu niže Ptuj. Bila je zavedna Sokolica. Blag ji spomin.

p. Z „Breskovim cvetom“ gostuje v Ptuj v petek, 23. sept., neodvisno gledališče iz Maribora.

n. Šestmesečni tečaj za izpopolnitev zdravnikov se bo pričel v Zagrebu 15. oktobra. Po uredbi morajo obiskati ta tečaj okrajni, banovinski in občinski (mestni) zdravniki v državni in samoupravni službi ter zdravniki, ki še niso dovršili deset let efektivne službe, ko je bila uredba uveljavljena (1927).

n. Motorni vlaki med Zagrebom in Beogradom bodo vozili samo še do 1. oktobra, na kar bodo ukinjeni.

Proti nelepi prevleki zob:

zobna pasta Chlorodont

n. Konferenca v kmetijskem ministru, na katero je ministarstvo povabilo vse veterinarske šefe banskih uprav in vse šefe bakterioloških zavodov, se je pričela včeraj. Na programu je vprašanje cepljenja proti slinavki in parkljevki, svinjski kugi in steklini.

n. Telefonski kabel Beograd—Maribor—nemška meja, čigar polaganje je proučevala posebna komisija, se bo polagal kasneje. Komisija je namreč za ustanovitev tovarne kablov, ker je mnenja, da nova tovarna ne bi mogla v potrebnem času izdelati kablov za omenjeno linijo. Zato bo ponovno razpisana licitacija.

n. Znižane vozne. Dovoljena je polovična vožnja od 5. do 13. oktobra za tekmovalce, ki se bodo udeležili strelskih tekem od 6. do 10. oktobra v Mariboru. Prav tako je odobrena polovična vožnja udeležencem odkritja spomenika kralju Aleksandru I. v Vrnjački Banji, ki velja od 21. do 30. oktobra.

n. Kongres mednarodne turistične unije bi se moral začeti v soboto v Zagrebu. Zaradi kritične politične situacije pa je kongres odgojen.

n. I. mednar. gostinskega kongresa, ki se vrši od 21. do 24. t. m. v Rimu, so se udeležili tudi predstavniki jugoslovanskih gostinskih združenj.

n. Spomenik kralju Aleksandru I. bodo postavili pred vhodom v samostan Savino v Boki Kotorski. Visok bo tri metre brez podnožja.

n. Incident na Ljotičevem shodu. Včeraj je imel D. Ljotić shod v vasi Selevcu, okraj jeseniški, na katerem je ostro govoril o najvišjih državnih funkcionarjih. Ker kljub opominu odposlanca oblastev ni ublažil tona, ga je ta pozval na občinsko sodišče. Tam so se njegovi pristasi spopadli z orožniki, ki so streljali iz pušk. Zborovalci so se razbežali, ranjen pa je bil neki kmet, ki je pozneje v bolnišnici umrl.

n. Nesreča nemških izletnikov v Bosni. Blizu Dobrljina v Bosni se je z ozke ceste prevrnil v jarek avtobus z nemškimi izletniki iz Nürnberga. S pomočjo tamkajšnjih prebivalcev so izletnike, ki so se le lažje poškodovali, rešili iz prevrnjenega vozila.

n. Slovenec Janez Soklič je izvršil samomor v Sarajevu. Bil je uradnik gen. direkcije drž. rudarskih podjetij.

n. Lastniki kinopodjetij so vložili na predsednika vlade prošnjo za znižanje taksa in davkov približno na polovico.

n. Slinavka se širi zdaj po Vrbaski banovini. Okuženih je že nad 40 vasi.

n. Naši izseljenci v Ameriki potrebujejo več učiteljev iz domovine.

n. Nov aeroplan je dobil Karlovac. Tu di krščen je na ime Karlovac in ima prostor za 2 moža posadke in 4 potnike.

n. Nova verska sekta, menda kalvinsko baptistična, se širi v okolici Sremskih Karlovcev. Zdj ima že 50.000 pripadnikov, samih kmetov in delavcev.

n. Umetniško izdelan meč bo podarila sarajevska obrtna šola ob svoji petdesetletnici Nj. Vel. kralju Petru II. Meč je zlat in deloma srebrn, ima pa obliko meča letalskih častnikov.

n. Zaradi trgovanja z belim blagom je bil aretiran lastnik znanega skopljanskega hotela Danilo Pešić.

n. Za popravilo vseh luk v Boki Kotorski je vlada odobrila kredit v višini 2 milijonov dinarjev.

n. Živinska razstava je bila otvorena v Kruševcu. Razstavlja okoli 600 živinorejcev in sicer govedo, svinje in drobnice.

n. Pobje ciganov pri Sisku. V bližini Siska je okrog 300 kmetov napadlo s koli in molikami nekaj ciganov, ki so jim kradli konje. Kmetje so dva cigana do smrti pobili, neko ciganko pa močno poškodovali.

Maribor

Veličasten pogreb gospe Maistrove

Jesensko sonce je pošiljalo zadnje žarke na odprti grob, ki je tako zgodaj sprejel vase gospo Maistrovo. Velika množica ljudi, vsa narodna, kulturna in dobrodelna društva so se ali skupno ali po svojih zastopnikih zadnjikrat poklonili zemskim ostankom preblage pokojnice. Veličastna je bila gospe Maistrove zadnja pot. Kite svežega cvetja in številne vence so ji dali na pot, društveni prapori so se poslednjič poslonili veliki Mariborčanki in njena visoka odlikovanja, ki jih pokojna gospa v svoji skromnosti ni nikoli omenjala, so ležala pred njeno krsto na blazini.

Pogrebne molitve je ob številni asistenci opravil stolni prošt dr. Vrabec, ki je v ganljivem govoru omenil vse pokojničine vrline in njene zaslugе za Maribor ter severno mejo. Za njim je izrekla svoji prijateljici in zvesti sodelavki ga. Mira Engelmannova iz Ljubljane v imenu vsega slovenskega narodnega ženstva zadnji pozdrav, za mariborsko ženstvo pa se je od pokojne gospe Maistrove poslovila ga. Levstikova. Velike pokojničine zaslugе za Počitniški dom kraljice Marije na Pohorju je povdaril šolski uprav. g. Grčar, njeno delo ob prevratnih dneh in kasneje pa je orisal predsednik Zveze Maistrovih borcev prof. dr. Dolar. V imenu Francoskega krožka, ki je izgubil s pokojno gospo Maistrovo ustanoviteljico in dušo društvenega dela, se je s pretresljivimi besedami poslovil prof. Gasparin. Govori so privabili množice na pokopališču solze ganotja v oči. Še dru-

štveni prapori so se poklonili in gospo Maistrovo so položili ob stran njenega moža generala Maistra, ki mu je bila zvesta družica in neumorna sodelavka. Zagrnila se je gomila, toda ostalo je njeno delo, njen spomin.

Na zadnji poti so spremili gospo Maistrovo oni, ki so talikokrat kot odlični zastopniki našega javnega življenja s pokojnico v svoji sredi prisostvovali mnogim slovesnostim, narodnim in kulturnim prireditvam. Med drugimi so razen že omenjenih govornikov bili pri pogrebu zastopnik bana g. dr. Šiška, mestni župan g. dr. Juvan, poveljnik 32. topničarskega polka g. Kiler, šef državnega tožilstva g. dr. Zorjan, predsednik sodišča g. dr. Hudnik, upravnik kaznilnice g. dr. Vrabl, sreski načelnik g. Ajlec, komisar obmejne policije g. Krajnovič, šef davčne uprave g. Sever in drugi zastopniki oblasti. Pogreba se je nadalje udeležila cela vrsta zastopnikov narodnih organizacij. Sokolsko župo je zastopal starosta dr. Gorišek, Sokola Matice starosta dr. Fornazarič. Navzoči so bili minister v.p. g. dr. Vekoslav Kukovec, narodni poslanec g. dr. Jančič, zastopniki koroških Slovencev iz Mežiške doline, predsednik Ljudske univerze inž. Kukovec, Sokoli, Maistrovi borci, Jadranska straža in otroci, ki so bili deležni dobrot pokojne gospe Maistrove v Počitniškem domu na Pohorju.

V dno duše pretresene množice so se jele razhajati, ko je že mrak zagrnjal pobreško pokopališče.

Košške komunalne zadeve

DAVČNI SPOR PRED UGODNIM ZAKLJUČKOM. — PRIKLJUČITEV K MESTU NEAKTUALNA. — SAMOSTOJNA TRŽNICA V TOMŠIČEVEM DREVOREDU DANES OTVORJENA.

Včeraj je bila v krčevinski šoli 15. redna seja košškega občinskega odbora, ki jo je vodil župan g. Kirer. Najvažnejša točka dnevnega reda je bilo vprašanje mestne meje v Melju, ki še sedaj ni rešeno. Boj za Rosnerjeve tovarne oziroma za njene občinske davščine se bje med mestom in košško občino že pet let. Mnogo posredovanja in spomenice so vendarle pripomogle, da je ta problem prišel v končen stadij. Davčna uprava v Mariboru je prisodila davščine tovarni, ki leže na koškem občinskem teritoriju, občini Košaki, končno odločitev pa ima finančna direkcija v Ljubljani. Župan g. Kirer je odločno demantiral poročanje nekega ljubljanskega lista, da je v Koških akcija za priključitev k mestu. Neka ženska v Krčevini res nabira podpise za priključitev dela Krčevine ob Tomšičevem drevoredu, vendar zadeva ni resna in o njej občinski odbor ni razpravljaj. Nato so odborniki sprejeli novi občinski poslovnik, ki ga je predpisala banovina. Zahtevali pa spremembo in dopolnitev 8

članov. Občinski odbor je sklenil popraviti občinski poslopji v Koških in pri Sv. Petru ter nato hišo v Koških prodati. So glasno je bil sprejet predlog g. Tovornika, da se tovarna »Mirim« ne oprosti trošarine na alkohol, ki ga rabi za izdelovanje bonbonov.

Občinski odbor je soglasno imenoval prof. v.p. g. Gabrijela Majcena, podbanovega očeta, za častnega občana. Prof. Majcen je zaradi visoke starosti izstopil iz košškega občinskega odbora. — Skle njeno je bilo, da se v Koški občini pred 10. oktobrom ne sme pričeti trgatav. Odbor je odobril imenovanje novih vinarov gradniških čuvarjev.

Najnovejši in gotovo najzanimivejši sklep občinskega odbora je, da se z današnjim dnem otvori v koški občini v Tomšičevem drevoredu lastna koška tržnica. Prvi prodajalci so že danes z uspehom tržili. Seveda bo nov trg velikega pomena tudi za mestni predel kolodvorskega kompleksa.

Neuspela licitacija in nemogoče skladišče

Včeraj je bila v carinarnici dražba želansko leto zaplenjenega avtomobila. Licitacija za avto je bila že drugič, bila pa je še slabša kot prvič. Niti enega interesenta ni bilo. Res je, da je bila izklicna cena le 5500 din in da je avto še dokaj dobro ohranjen, vendar je prevelik in neroden, požre pa kar 24 l bencina. Stavljien je predlog za znižanje izklicne cene. Poleg licitiranega avtomobila stoji še drug avto, znamke »Fiat«, ki pa čaka na odrešenje že tri leta. Bil je zaplenjen nekemu šoferju, ki pa se je ustreliš. Licitacija še do danes ni bila razpisana.

Poglavje zase je nemogoče skladišče carinarnice. Na nekem mestu se je že udrila streha, tramovje se lomi in stopiti v to podrtijo je življenjsko nevarno. Sicer je licitacija za novo skladišče uspešna, vendar se z delom iz nerazumljivega razloga ne prične. Kakšen vtis le napravi zrušeno tramovje na tujce, ki imajo vsak dan opraviti na carinarnici. Temu bi se bilo treba čimprej izogniti!

m. Premestitve. Po službeni potrebi je premeščen dr. Tominšek Viktor, ur. pravnik pri spl. bolnišnici v Mariboru, k banovinski bolnišnici v Celju. Vorstner Leopold, služitelj II. pol. skup. banov. zdravilišča v Rogaški Slatini, je premeščen na banov. bolnišnico v Mariboru.

m. Lepa proslava Cizljeve 70 letnice. V restavraciji Narodnega doma so številni Sokoli in prijatelji Miška Cizlja proslavili njegovo 70 letnico. Slavnostni govornik starosta dr. Fornazarič je orisal njegovo sokolsko delo in želel, da bi Cizelj tudi ob svoji 80 letnici še čil in zdrav vadi in vzgajal svoje sokolske brate. Nato je govoril g. Hren. K jubileju so mu nato čestitali še mnogi njegovi prijatelji vseh mariborskih sokolskih društev, za Staribor pa g. Weixl. Vsem se je v lepih besedah zahvalil slavljenec Cizelj in orisal začetno dobo sokolske telovadbe v Mariboru.

m. Prodajalce sadja in grozdja opozarja mestno poglavarstvo, da se morajo glasom tržnega reda izkazati z uradnim potrdilom pristojne občine, da so upravičeni prodajati grozdje in sadje lastnega pridelka.

m. Prihujben virtuoz na violini Poljanec Taras, igra v petek, dne 23. t. m., ob 18.20 v beograjskem radiu. Izvajal bo skladbe Bacha, Dvořaka, Brahmsa in Pagáninija.

m. Šušterskičevi harmonikarji gredo na Pragersko, kjer bodo v nedeljo zvečer na stopili v Sokolskem domu.

m. Izredni občni zbor Zdrženja krojačev je bil te dni v Gambrinovi dvorani. Glavni predmet razprave je bil minimalni cenik za damsko in moško krojaštvo, ki je potreben zaradi nelojalne konkurence. Predloženi minimalni cenik je bil soglasno sprejet. Zborovalci so zahtevali omejitev obratovanja v tukajšnji kaznilnici.

m. Mariborski muzej v novih prostorih v gradu bo svečano odprt, dne 1. decembra. Ker pa bo selitev celotnega muzeja trajala delj časa, bo otvoritev novih

muzejskih prostorov v celoti mogoča šele čez dobri dve leti.

m. Mednar. fotoamaterska razstava bo odprta v Mariboru v soboto 24. sept. v veliki unionski dvorani. Obsegala bo nad 300 izbranih slik svetovno znanih avtorjev.

m. Jezdarsko ulico je treba popraviti. Podaljšek Jezdarske ulice ob magdalenskem parku je zelo potreben popravila. Navozili so tja že kamenje, ki ovira promet, tako da avtomobilisti te ceste sploh ne morejo uporabljati. Zato prosijo prebivalci te ulice mestno občino, da Jezdarsko ulico uredi.

m. Sprejemni izpiti v tekstilni tečaj v Mariboru se bodo vršili v nedeljo, 25. 9. ob 9. uri v risalnici I. deške meščanske šole v Krekovi ulici. Kdor še ni vpisan, lahko to stori isti dan in sicer od 8. do 9. ure v meščanski šoli (risalnica).

m. Med spanjem padel s skednja. Sinoči je padel med spanjem s 6 m visokega skednja 10letni delavčev sin Oto Glaser iz Selnice ob Dravi in si razbil čelo, nos ter desno roko zlomil. Deček se zdravi v mariborski bolnišnici.

m. Usodno zastrupljenje. Ze pred tedni se je 21letni tkalec Franc Lamprecht iz Bresternece neznanatno ranil na zarjavelem žebliju na levi roki. Te dni so morali Lamprecht prepeljati v bolnišnico, kjer so ugotovili nevarno zastrupljenje.

m. Z drevesa je padel pri obiranju jabolk 59letni viničar Franc Veingerl iz Slatenika pri Sv. Jakobu v Slovenskih goricah in si zlomil levo roko. Moža so z rešilnim vozom prepeljali v bolnišnico.

m. Kolesarjeva nesreča. Na znanem pesniškem klancu je padel včeraj popoldne s kolesa 50letni posestnik Jakob Bračko in si zlomil desno nogo.

* Larein imitira filmske zvezdnike dnevno v Veliki kavarni.

* Jedilni pribor iz kroma: po 6 nožev, vilic, žlic in kavni žlički od din 160.— navzgor. Nove moderne fasone v alpaka srebru in pravem srebru pri M. Ilgerjev sin, juvelir, Gosposka 15.

* Dostojevskega Bese v mojstrskem prevodu Vladimira Levstika dobite v platno vezane že za Din 56.—, 760 strani vam odkrije vse globine moralne patologije v nenadkriljivi romanski obliki največjega ruskega pisatelja.

* V čare Slovenskih goric s Putnikor vim avtobusom v nedeljo, dne 25. sept. za le Din 50.—. Prijavite se nemudoma pri Putnik-u, Maribor.

* Milijoni so na razpolago! Treba Vam je le nabaviti srečko drž. razredne loterije pri »Viru sreče« Putnik-u, Maribor! Solidna in diskretna postrežba, velika izbira števil!

Kino

* Kino Union. Zadnjič »Neapelj v plamenu poljubov«. Petek najzabavnejša veseloigra »Vzorni soprog«, Heinz Rühmann.

Grajski kino. Vključno četrtka senzacionalni vefilm. Vsi proti enemu z Sylvia Sidney. Pride? Gospodari viharja.

Kultura

Češčina za samouke

Jan Šedivý: Češčina za samouke. Maribor, 1938. Strani 200, 8°. Cena 28 din, za dijake in člane SKJ in ZFO pri skupnem naročilu 24 din.

V naših šolah se navadno poučujejo tuji jeziki in tudi srbohrvaščina tako, da so dijakom po več letih učenja še čisto tuji in ne vedo, kaj bi z njimi počeli. Zaradi brezkončnih slovničnih pravil in izjem se govorjenja sploh ne nauče, pravila in izjeme pa sproti pozabijo. Šedivý nam je pa sedaj napisal »Češčina za samouke«, s katero je postavil učenje tega bratskega slovanskega jezika na nove, moderne temelje. Zato je njegovo delo popolnoma različno od doslej pri nas znanih učnih knjig.

Knjiga se deli v tri dele, katere uvaja uvod »Zakaj se učimo češčine?« V prvem delu nas uvaja v izgovorjavo čeških glasov, in sicer na tako preprost in zanesljiv način, da je učenje kaj igrača. Drugi del pa vsebuje berila in slovico, toda tako, da se pojavi n. pr. sklanjatev šele na 141. strani. Berila so kratka in zanimiva, obenem pa taka, da se človek

lahko osredotoči le na jezik. Med besede, ki se ponavljajo in postajajo polagoma znane, ali so Slovencu zaradi enakosti, oziroma vsaj podobnosti že takoj znane, se le polagoma uvajajo novi izrazi. Učenje besed na pamet je skoraj popolnoma nepotrebno. Berilom pa sledi slovnična poglavja, ki ponavljajo tisto, kar se je čitatelj naučil prav za prav že s čitanjem. Neznane besede so pojasnjene spodaj v slovniških dodatkih.

Vse delo je zgrajeno v primerjavi slovniščin in češčine. Avtor je tu vpletel polno popolnoma novih, lastnih dognanj. Brez ozira na razpored poglavij v slovnični, se bavi delo najprej z glagoli in števnikl in samo mimogrede s samostalnikl, kar je popolnoma pravilno, kajti moč slovniških jezikov je v glagolu. Vseh beril je v knjigi 67.

Posebna odlika dela je tudi, da nam prvo pri nas podaja razliko med češčino in slovaščino, pri čemer spoznamo, da je sorodnost med obema neprimerno večja kakor med n. pr. slovenščino in srbohrvaščino.

V tretjem delu so vzorci pisem iz zasebnega in trgovskega dopisovanja in 18 razgovorov iz vsakdanjega življenja. Vsa knjiga je napisana tako, da se vsakdo, kdor jo resno vzame v roke, v najkrajšem času lahko nauči toliko češčine, kolikor je potrebuje za razumevanje in navadne pogovore. Dobi se tudi pri avtorju na klasični gimnaziji v Mariboru. — r.

k. Koncert bratov Živkov na Pobrežju. V nedeljo, 18. t. m., je bil pod okriljem Rdečega križa v Renčljevli dvorani na Pobrežju koncert Septeta bratov Živkov pod vodstvom dirigenta prof. Vasilija Mirka. Koncert, na katerega sporedu so bile narodne in umetne pesmi, je vsestransko dobro uspel. Zbor, ki je na veliki umetniški višini, je vzbudil med občinstvom pozornost in navdušenje. Višek uspeha so dosegle vsekakor narodne pesmi s Pohorja in okolice v glasbeni obdelavi komponista prof. Mirka. Septet bo pel pohorske narodne pesmi v kratkem tudi v ljubljanskem radiu in za gramofonske plošče.

k. V starosti 79 let je umrl dolgoletni manchesterski profesor filozofije Samuel Alexander, eden izmed najbolj znanih živčih angleških filozofov. Njegovo najzna-

menitejšo delo je »Prostor, čas in božanstvo«. Napisal je tudi več drugih knjig, ki se oslanjajo na Spinozino filozofijo. Bil je sploh velik častilec svojega sorojaka Spinoze in je želel, če bodo dokazali zmotnost njegove filozofije, da zapisejo na grob »Erravit cum Spinoza«.

k. Tristan in Izolda. To sem se namenil povedati: ko je pred nekaj dnevi umrl Joseph Bédier, član akademije, je svetovni tisk objavil stereotipno vest o njegovi smrti. Meni pa je prišlo na misel, da je mož zaslovel s svojim romanom o Tristanu in Izoldi, mojstrovini sloga in uravnovešene lepote, vernem posnetku velikih francoskih pevcev ljubezni 12. stoletja, Béroula, Eilharta, Gotfrida Strasburskega, prelitem v obliko romana. Peseem o junaškem Tristanu in o prelestni kraljici irski Izoldi, ki ju je moč čarobnega napoja zvezala v edinstvene sponi, je najlepše in najbridkejšo vtelesenje ljubezni, kar jih je poleg svetopisemske Visoke pesmi ustvarila človeška domišljija. Pri nas poznamo zgodbo iz Wagnerjeve opere, a Bédierjev roman je tu malo znan. In vendar se mi vidi, da bi bilo dobro, če bi bolje poznali čednosti te ljubezni: požrtvovalnost, zvestoba, vero. Nanje današnji čas rad pozablja. — s. š.

Sport

Uspehi mariborskih strelcev v Beogradu

V nedeljo so bile zaključene v Beogradu državne strelske tekme, katerih se je udeležilo nad 600 seniorjev in 170 juniorjev iz cele države. Poleg večkratnega prvaka prof. Pera Cestnika je mariborska strelska družina odposlala tudi juniorje Ribiča, Krojsa, Mihorka, Hochmüllerja in Novaka, ki so kot skupina zasedli prvo mesto v konkurenci juniorjev, kot posamezniki pa so se plasirali na 5., 6., 8., 20. in 28. mesto.

Konkurenca seniorjev je bila izredno jaka, vendar se je prof. Cestnik ponovno izkazal. V streljanju na tarčo »Zmag« je s 415 krogi zasedel sedmo mesto, prvo mesto in z njim kraljevo zlato uro je dobil Momir Marković iz Beograda, ki je dosegel 429 krogov. V malokalibrskem streljanju na tarčo »Novi Sad« je bil prof. Cestnik tretji s 376 krogi, prvi dve mesti sta zasedla brata Jovan in Bora Kratochwill iz Beograda s 377 in 376 krogi. Prof. Cestnik je tekmoval tudi v kvalifikacijskem streljanju za svetovno prvenstvo 1939 ter dosegel 4. mesto. Prvi je bil Marković (Kragujevac) s 469, drugi Lukić (Krag.) s 453, tretji Miloradović s 443, četrti prof. Cestnik s 433, in peti Marković (Beograd) s 431 krogi.

Na meddržinsko tarčo je streljalo devet strelskih držav s po 5 strelci. Maribor ni nastopil. Zmagali so strelci Kragujevca s 2070 krogi pred Beogradom, Prištino, Celjem itd.

Mariborska ekipa je vzbudila v Beogradu s svojim strumnim nastopom in vzorno disciplino splošno zanimanje. Bila je najmočnejša juniorska skupina, ki je le v strelcih iz Kragujevca našla enakovrednega nasprotnika. Mariborskim strelcem k uspehu iskreno čestitamo!

Čakovec je obdaroval Punčeca

Naš teniški »mušketir« Punčec, ki je začel s svojo kariero na igriščih ČŠK v Čakovcu, je v Čakovcu gotovo eden izmed najpopularnejših sportnikov cele države. Čakovečko prebivalstvo je z zavodoljstvom sprejelo vest o imenovanju Punčeca za učitelja in nadzornika telesne vzgoje, mestni svetniki pa so mu v znak priznanja na svoji seji poklonili lepo zemljišče. Punčecu pripravljajo pri povratku iz Amerike slovesen sprejem.

Naš internacionalc Pleše (Gradjan-ki Z.), ki radi poškodovanega kolena že dalje časa ne nastopa za svoj klub, bo potoval v Budimpešto, kjer ga bo operiral znani kirurg za sportne poškodbe dr. Molnar.

Rekordi na suhem in na vodi. Svetovni rekorder v vožnji z avtomobilom angleški kapetan Eyston je postavil te dni na izsušenem Slanem jezeru pri Bonnewilleu v Ameriki na progi 5 km nov svetovni rekord z brzino 575 km 217 m na uro. Skoraj istočasno je kapetan Campbell na Hallvilskem jezeru na

progi 1 milje (1609 m) dosegel povprečno brzino 210 km 780 m na uro ter je s tem zboljšal svoj dosedanj svetovni rekord. s Zmaga Ljubljane v ping-pongu. Naša ping-pong igralca Marinko in Kosmina sta prišla na svoji turneji po državi v Vršac, kjer sta kot zastopnika Ljubljane odigrala dve tekmi proti zastopnikom Vršca Dreslu, Apostoloviću, Kiršenhajteru in Kramarevu. Končni rezultat obeh tekmovalcev je 4:1 in 5:0 v korist Ljubljane. Prvo mesto je zasedel naš državni prvak Marinko, drugo Dresl, tretje Kosmina, četrto mesto pa si delita Apostolović in Kiršenhajter.

s Maks Schmeling se bo po vesteh ameriškega časopisja koncem leta podal na pot v Ameriko, da začne trenirati in da zaključi srečanja za prihodnje leto.

s Izločilna tekmovanja naših plavalcev bodo jutri na Sušaku v svrhu sestave naše plavalne reprezentance, ki bo 24. in

25. t. m. tekmovala z Italijani v Trstu. Prireditelj se bo vršila pri umetni razsvetljavi. — Lahkoatletski dvoboj Slovenija - Julijska Benečija pa je na nedoločen čas preložen.

s Poverjeništvu sodniškega odbora LNP-a v Mariboru (službeno): Delegiranja za 25. t. m.: Maribor-Slavija, str. sodnika ss. gg. Konič in Skalar, Železničar-Mura, str. sodnika ss. gg. Nemec in Radolič, Lendava - Drava ss. g. Peteln, Ptuj - Gradijski ss. g. Turk, Maribor-Slavija (rez.) ss. g. Konič, Železničar-Rapid (jun.) ss. g. Kopic (sporazum). — Interesenti za polaganje sodniškega izpita naj se pismeno prijavijo na naslov Poverjeništvu, Kopic Rado, Maribor, Ob bregu 14., nakar bodo dobili v službenih objavah nadaljnja navodila. — Poverjenik.

s Dijaške zimskosportne tekme bodo od 19.—26. februarja 1939. v Trondheimu

na Norveškem. Norvežanom je šele po velikih težavah uspelo, da jim je bila poverjena prireditelj teh tekem.

s Nogometni klubi na madžarskih srednjih šolah. Po dolgotrajnih pogajanjih je uspelo voditeljem madžarskega nogometnega sporta, da je ministrstvo izdalo dovoljenje za ustanovitev klubov na madž. srednjih šolah, ki bodo med seboj tekmovali. Najprej se bodo ustanovili klubi na 24 srednjih šolah v Budimpešti. To je najboljši dokaz, kakšno pažnjo posvečajo Madžari vzgoji dobrega naraščaja.

s Meddržavna tekma Norveška-Svedska, ki se bo odigrala 2. oktobra t. l. v Stockholmu, bo odločila, komu pripade Severni pokal. Na tabeli vodi Norveška s 7 točkami in razliko 16:8 pri odigranih 5 tekmah pred Dansko, ki ima tudi 7 točk in razliko 11:7, a je odigrala 6 tekem.

Gospodarstvo

Domače in tuje hmeljsko tržišče

Dočim je pri nas obiranje hmelja že zdavnaj končano in je kupčija v polnem teku, se je v nekaterih državah komaj začelo ali pa še ni končano. Zato tudi še ni mogoč zanesljiv pregled nad izidom letine. Poročila, ki prihajajo iz inozemstva o uspehu obiranja, so večinoma le ugibanja in neuradne ugotovitve brez trdne podlage. Zato se bo končni izid od teh preuranjenih poročil nemara precej razlikoval, kar utegne vplivati tudi na razvoj cen.

Saj ni menda pri nobenem poljskem pridelku pri nas tako velik vpliv množina pridelka in v tujini kakor baš pri hmelju. Iz Slovenije na pr. se navadno izvažajo do 98% pridelka, več ali manj isto velja tudi za Vojvodino. Jugoslavija ima le slabo razvito pivarsko industrijo, ker imamo pač izrazito vinske okoliše, ki navadno zelo težko spravijo svoj pridelek v denar. Zato tudi naša država nima niti tucata pivovarn. Potrošnja hmelja je doma malenkostna, zato se mora ves naš pridelek usmeriti na izvoz. Nova Gostilničarska pivovarna v Laškem bo že absorbirala nekaj hmelja, vendar to ne bo mnogo vplivalo na množino izvoza.

V Savinjski dolini je kupčija v polnem teku in se pravzaprav že polagoma nagiblje h koncu. Računajo, da je bilo doslej prodanega hmelja iz prve roke že kakih 75% do 80%. Vsled deloma neugodnih vesti o izidu letine v inozemstvu so se cene začele polagoma dvigati in so vedno bolj čvrste. Dočim so se še pred dobrim tednom gibale cene med 24 in 26 dinarjev za kilogram prvovrstnega hmelja brezhibne gladko-zelene barve, se sedaj že trguje na bazi 27 do 29 dinarjev. Večje partije najboljšega blaga dosežejo celo še višje cene. Hmeljarji računajo, da bo cena za poslednjo petino letošnje letine oddana najmanj po 30 dinarjev za kilogram. Zaradi

pomanjkanja blaga v inozemstvu je vedno več povpraševanja tudi po dobrem in srednjem hmelju, ki ga plačujejo po kakovosti po 24 do 28 dinarjev. Čim bo prvovrstnega blaga zmanjkalo, se bodo tudi za te sorte cene še bolj popravile.

Iz Vojvodine prihajajo neugodna poročila o izidu letine. Temu primerne so tudi cene, ki jih ponujajo kupci.

Na Češkoslovašem se je obiranje hmelja končalo. Izid je slabši, kot so pričakovali, zlasti pri najboljših vrstah, kjer barva ni brezhibna. Zanimanja zaenkrat še ni dosti, ker vsi čakajo na nadaljnji razvoj cen in pa poročil o izidu obiranja v drugih državah. Kupujejo zgolj prvovrstno blago. Po kvaliteti plačujejo za blago v Žatcu 24 do 32 dinarjev za kilogram, v drugih okoliših pa 18 do 23 dinarjev. Računajo, da je bilo doslej prodanega hmelja iz prve roke kakih 25.000 stotov.

V Nemčiji obiranje še ni končano. Dež je nekoliko škodoval lepi barvi. Trgovanje se je že pričelo, vendar so cene uradno določene in se ne smejo prekorajiti in se gibljejo na lanski višini, t. j. po 20% odbitku med 38 in 68 dinarji za kilogram. Eksportni hmelj stane 17 do 24 dinarjev.

V Franciji je vreme neugodno in se je zato obiranje zakasnilo. Blago je precej trpelo zaradi peronospor. Dasi obiranje še ni končalo, je že bilo prodanih nekaj partij po približno 22 dinarjev.

V Belgiji je letina precej slabša kot lani in je tudi kvaliteta nezadovoljiva. Blago se večinoma plačuje po 13 do 15 dinarjev za kilogram. Na Poljskem je obiranje sicer v glavnem že končano, vendar se kupčija še ni začela. Na Anglijskem bo izid obiranja baje dober in je tudi kakovost zadovoljiva. Podrobnih poročil še ni. V Zedinjenih državah je obiranje sicer že konča-

no, vendar še ni poročil o razvoju kupčije. Pravijo, da bo letina boljša kot lani.

g. Trgovinski sporazum s Švico je rezultat pogajanj, ki so bila včeraj zaključena v Beogradu. Po tem sporazumu bo Švica kupila pri nas 20.000 ton pšenice. Nadalje bo prevzela večjo količino kornu v zameno za švicarsko plemensko živino. Sporazum obsega tudi plačilni promet, kolikor so se v tem pogledu pojavili spori po ukinitvi jugosl.-švicarskega kliringa 1. avgusta t. l.

g. Pridelek sladkorne pese v Sremu je bil letos znatno manjši od lanskega. Kvintal pese kupujejo tovarne po 20 din, splošno pa se računa, da bo ta cena popustila.

g. Francija je prepovedala izvoz vseh onih predmetov, ki morejo služiti obrambi, t. j. kože, volna, železo, bombaž, lan, konopljo in juto.

g. Tovarnico keramičnih in šamotnih izdelkov bodo postavili v Laškem.

g. Obči policijski rudarski red so objavile Službene novine. Z njim se urejajo vsa vprašanja, ki se nanašajo na delo v rudnikih.

g. Trgovinska pogajanja z Združenimi državami bodo v kratkem pričela. Dve komisiji pripravljata sedaj potrebne pogoje.

g. Naša država bo nakupila v Romuniji večje količine nafte.

g. Prevozne tarife za govejo živino bo Madžarska znižala za Jugoslavijo in Romunijo. Ker je Madžarska sedaj sama kontingentirala svoj izvoz živine, je spremenila svoje prejšnje zadržanje ter je dovolila naši državi in Romuniji nekatere olajšave pri tranzitu živine.

Šah

š. Jubilejni šahovski turnir bodo začeli igrati te dni v Krefeldu v Prusiji. Igralcev bo dvanaest. Udeležijo se ga Eliskases (Innsbruck), Kieninger (Köln) Engels (Düsseldorf) in verjetno Dunajčan Grünfeld, Berlinčan Michel ter sudetski Nemec Glig.

KRALJICA MARIJA ROMUNSKA:

Žgodba mojega življenja

Bil je lrec in obdarovan z najboljšimi lastnostmi svojega naroda. Prijazen smehljaj je igral okoli njegovih biserno belih zob, in svoje obrvi je dvigal čisto do temnočrne kodra, ki mu je padal na čelo in za katerega bi ga lahko zavidala vsaka ženska. In prenetljiva modrina njegovih oči sredi zagorelo-temnega obraza je bila podobna gladini jezera v sončni luči.

Bil je vedrega duha, po značaju zabaven in vedno kratkočasen. Bil je širokopotezen in poln srčne toplote; njegova plemenitost mu ni dovoljevala, da bi kdaj videl v svojem bližnjem kaj drugega kakor dobroto in da ne bi vsega sproti odpuščal. Bil je popoln gentleman.

Z naše strani je bil deležen Bourke vsega spoštovanja in zaupanja. Njegove besede so delovale na nas kakor čar. Pregovoril nas je lahko do vsega, in njemu smo se pokoravale kakor nikomur drugemu brez vsakega odpora tudi v stvarih, v katerih bi se bile sicer upirale. Zanj bi bile šle tudi v ogenj. Njegov ugled in naše spoštovanje, oboje je bilo tako veliko, da so ga poslali k nam vselej, kadar nas je bilo treba k čemu pregovoriti in smo se temu upirale.

Z vsem svojim sijajnim humorjem je znal kapitan Bourke slikati svojo bodočo življenjsko pot. Opisoval se je kot stari admiral z debelo sivo glavo in jovialnim smehljajem na rdečem obrazu. Toda postati admiral mu ni bilo nikoli usojeno, strahovita nesreča »Viktorije«

29

je za vselej ugasnila vse njegove sanje.

Vest o nesreči me je zatekla nekaj mesecev po poroki v tuji deželi, v kateri sem se borila s težkimi prilagoditvami. Moja mati mi je brzojavila, da se je »Viktorija« potopila, a da se je — hvala Bogu — kapitan Bourke rešil. Moj strah je bil nepopisen, vendar se spominjam, da sem se od hvaležnosti jokala, da se našemu »ljubemu kapitanu«, kakor sem imenovala draga prijatelja, ni nič hudega zgodilo.

Nobeno britsko srce ne bo nikoli pozabilo izgubo »Viktorije«; bila je najimpozantnejša poveljniška ladja admirala Tryona in prvi dreadnought tistega časa.

Bilo je 22. junija l. 1893.; vsa sredomorska bojna mornarica je manevrirala pred Tripolisom. Maurice Bourke je bil kapitan na »Viktoriji«, na kateri je bil tudi poveljujoči admiral George Tryon. Tryon je dal neko povelje, ki se je zdelo že Bourkeju nevarno ali celo neizvedljivo. Kapitan je protestiral, toda ker je ostalo vse njegovo dokazovanje brez uspeha, je ukaz izvršil. Pri tem je pa manjši parnik »Camperdown« zavozil v »Viktorijo« z vso svojo paro ter jo dobesedno pretrgal na dvoje. Že nekaj sekund nato se je pričela ponosna ladja potapljati in je pred očmi vsega brodovja izginila z vso svojo posadko pod valovi razpenjenega morja. Valovi in vrtinci, ki so pri tem nastali, so onemogočili vsako reševanje.

Samo nekateri so se, kakor po čudežnem naključju, rešili. Med njimi je bil tudi Maurice Bourke. Tudi njega je z admiralom Tryonom in vsem moštvo poržrlo morje, a ga je zopet vrglo na gladino. Toda rešitev mu je povzročila samo bol in ponižanje. Ker admiral ni bilo več, da bi govoril, so njega okrivili odgo-

vornosti za nesrečo, in te okrivtve se ni mogel nikoli popolnoma otresti. Razen tega so bila usta »našega ljubega kapitana« nema; kdo bi obtoževal mrtve!

Strašna usoda je zdrobila srce tega hrabrega in plemenitega moža. Te tragedije ni mogel nikoli več pozabiti, njegovo zdravje je bilo uničeno in moral je dosti prerano v grob.

Še sedaj hranim njegova pisma. Koliko življenja in humorja je v njih! Ob mračnih dnevih sedanjosti, kadar zahrepenim nazaj v ure lepe mladosti, jih čisto

Priznati smem, da je bil Maurice Bourke moja vzajem v roko in preberem drugo za drugim.

prva ljubezen. Zaprla sem ga v srce kot svojega junaka in sem občutila celo bodico ljubosumnosti, kadar sem se zbal, da posveča morda več pažnje kateri izmed mojih sestra, kakor meni. Njemu sem bila seveda samo mala plavalasa deklica z modrimi očmi in dobrodušnim značajem. Med nami ni poznal nobenega razločka, jaz pa sem ga oboževala kakor božanstvo, ki je prišlo v našo sredino.

Ljubi kapitan, zvesti, veliki prijatelji naše mladosti, tebe že davno ni več na tem svetu, toda spomin nate še vedno zeleni v mojem srcu in moje misli se bodo vedno z ljubeznijo in hvaležnostjo dvigale k tebi.

Spomin nate mi povzroča vedno veselje, veselje me, kadar vidim skozi meglo časa zopet tvoj obraz, slutim tvoj smehljaj, se razvedrujem ob tvojem humorju ter občudujem tvoje neomejeno razumevanje in tvoje prijateljstvo. Življenje mi je dalo toliko vrednot, ki mi jih čast nikoli ne more vzeti. Ti, junaški ideal treh malih deklic v jutnji zori življenja, spadaš tudi med nje. Tvoj spomin bodi blagoslovljen na vekomaj!

Kako je nastala sudetska kriza

V tem trenutku je stopilo na dan razburjeno in zahtevajoče sudetsko nemštvo. V položajno boljši vlogi moža, katerega pooblastila niso znana, — to se pravi: v vlogi moža, v katerem se nikoli ne ve, ali govori v svojem ali v Hitlerjevem imenu, — oznanil Konrad Henlein 24. aprila 1938. v Karlovih varih svoje zahteve. To je znanih »osem točk«, ki se glase takole:

1. Upostavitve popolne enakosti nemške narodne skupine s češko po pravicah in položajih.

2. Priznanje sudetske nemške narodnostne skupine kot pravne edinice, ki naj ima v državi iste pravice kakor vsaka druga.

3. Ugotovitev in priznanje z Nemci naseljenega ozemlja.

4. Zgraditev nemške samouprave v ozemlju, naseljenem z Nemci, z vsemi pravicami v javnem življenju, kolikor gre za interese in zadeve nemške narodnostne skupine.

5. Ustvarjanje zakonskih zaščitnih mer za tiste pripadnike države, ki živijo izven sklenjenega naseljenega ozemlja svoje narodnosti.

6. Odstranjenje krivic, ki so jih Nemci morali pretrpeti leta 1918. in povrnitev škode, ki so jo imeli zaradi teh krivic.

7. Priznanje in izvedba osnove: v nemškem ozemlju nemški javni nameščenci.

8. Popolna svoboda, da Nemci izpričujejo svojo pripadnost k nemški narodnosti.

(Zadnjo točko je Henlein še v istem govoru podrobneje razložil kot »izpričevanje pripadnosti k narodno socialističnemu osnovnemu gledanju na življenje« in k »javnemu izpričevanju pripadnosti k »nemškemu narodno socialističnemu svetovnemu nazoru.«)

Zlasti je zbudila pozornost neprikrita razlaga poslednje točke. Henlein je v besedi in tisku pogosto tajil, da bi imel on ali sudetsko nemško gibanje kakšno zvezo z narodnim socializmom. Maček, ki ga je zdaj z vsem potrebnim truščem spustil iz vreče, je bil zlasti zanimiv zaradi tega, ker pomeni narodni socializem pred vsem priznavanje popolne in obvezne avtoritete Hitlerja. Sredi Češkoslovaške so torej Nemci zahtevali samoupravo, ki naj bi bila, kakor so odkrito povedali, popolnoma podrejena vodji nemške države.

Sicer pa v istem Henleinovem govoru ni bilo samo teh osem, ampak še trije nadaljnjih točk. Odnos med osmimi in novimi tremi točkami je bil zelo nejasen, zelo mnogostranski, tako da je bilo mogoče po mili volji govoriti o obeh serijah točk ali pa o eni sami. Dejstvo pa je, da je postavil Henlein v svojem karlovarskem govoru 24. IV. še trije točk. Glase se takole:

»Če hočejo češki državljani resno skleniti z nemškim narodom prijateljsko sosedsko razmerje, bo neogibno potrebna trojna revizija politične svetovne usmeritve Čehov:

1. Revizija na gmotnih predpostavkah zgrajenega češkega zgodovinskega mitosa.

2. Zlasti revizija nesrečnega mnenja, da mora biti češki narod slovanska trdnjava proti tako imenovanemu nemškemu siljenju na vzhod.

3. Revizija tistega zunanje političnega stališča, ki je državo doslej vodilo v vrste sovražnikov nemškega naroda.

(Dalje sledi.)

S sodišča

Celjsko sodišče sodi morilca Černevskega

Danes zjutraj se je pričela pred senatom petorice okrožnega sodišča razprava proti 48 letnemu Černevskega Rudolfa, samskemu cirkuškemu artistu brez posla in stalnega bivališča. — Černevšek je bil rojen v Judendorfu v Nemčiji, v zgodnji mladosti se je že priključil cirku in z njim prepotoval vso Evropo. Toda tudi po tujem blagu je rad posegal in leta 1933. je odsedel v Stari Gradiški 3 leta ječe. Nato je odšel spet v Nemčijo, prehodil vsa večja mesta Evrope, lani pa so ga avstrijske oblasti izgnale v našo državo. Brez posla se je potepal po Sloveniji in bil doslej že 15 krat predkaznovan. V Trbovljah se je oglasil v gostilni Frančiške Župančič in izvalil 200 dinarjev, češ da jih potrebuje za pribavo dovoljenja, da sme v gostilni izvajati svoje cirkuške umetnije. Od Župančiča Ivana pa je izvalil 70 din vreden dežnik. Seveda sta Župančičeva zamažala, da bi se Černevšek vrnil. Z namenom da bo izdeloval bankovce se

je oglasil tudi pri umorjenem Francu Zajcu v Velikem Širju. Ta je izročil obtoženco dva bankovca po 500.— dinarjev in Černevšek je bankovca in prazen papir vložil v neko stiskalnico, kjer naj bi čez 6 ur našli kar 4 bankovce. Proti 23. uri so se podali vsi spat, pokojni Zajc pa je skrivaj šel gledat, kako »se dela« denar, toda svojih 1000 din ni več našel v stiskalnici. Tekel je na cesto za tatom. Naslednje jutro so našli ljudje Zajca mrtvega z dvema ubodoma z nožem v vrat in z enim ubodom v prsa. Ležal je meter daleč od ceste Širje-Zidani most.

Obtožen je torej zločina proti življenju in telesu, sedmih zločinov obrtni prevare, ene tatvine in prestopka zoper javno moralo.

Razprava ob času poročanja še traja.

Kriva prisega v Murski Soboti

Zličarjeva Tereza iz Lokovcev pri Ljutomeru Križevcih je v zadnji zimi tožila pri okr. sodišču v Ljutomeru Lah Marijo, posestnico v Lokavcih, na plačilo zneska din 1200.—, katere ji je cediral Krajnc Jožef, posestnik istotam. Toženka je ugovarjala s kmetsko zaščito, toda kot priči sta nastopila 81-letni Krajnc Jožef in njegov 52-letni sin Franc, ki sta pod prisego povedala, da je terjatev nastala l. 1932 po uveljavljenju uredbe o kmetški zaščiti, kar pa po mnenju Lahove ni res, ampak si je ona izposodila tisti denar že l. 1931. — Okrajno sodišče je pravdo prekinilo in odstopilo spise drž. tožilstvu v Murski Soboti, ki je dvignilo proti imenovanima obtožbo radi krivega pričevanja in napravljajanja lažnih listin, ker sta pri navedenem zaslišanju febr. letos predložila sodišču v Ljutomeru neko knjigo, v kateri naj bi bila Lahova in njen sin po njenem naročilu potrdila prejem posojil 1000.— din in drugič še 200.— din, kar pa sta ta dva oporekala, trdeč, da sta potrdila prejem denarja v neko drugačno knjigo in da sta njuna podpisa falzificirana. Ljutomersko sodišče je dalo podpise preiskati in grafolog-izvedenec je res ugotovil falzifikacijo.

Tako se je v sredo, 21. t. m., pri razpravi pred murskosobotskim senatom trojice položaj strank popolnoma spremenil. Prejšnja toženka Lahova je sedaj nastopila skupaj s svojim sinom proti prejšnjima glavnima pričama — sedanjima obtožencema. Obe

priči, ki se jima je pridružila še neka po starem Krajncu predlagana priča, ki ga pa je pustila na cedilu, so tako dosledno in prepričevalno povedali, da je posojilo nastalo l. 1931 poleti, da sta podpisala in prejem posojila potrdila v neko drugo knjigo, ne pa v predloženo, ki nosi njuna falzificirana podpisa, da se je sodišče prepričalo o krivdi obeh obdolžencev in je obsodilo belolasega starčka Jožefa, že 6 krat predkaznovanega z manjšimi kaznimi, na 8 mesecev strogega zapor, 120 din denarne kazni in na plačilo povprečnine 500 din, sina Franca pa na 6 mesecev strogega zapor, oba še na plačilo stroškov postopka in na izgubo častnih pravic za čas enega leta. — Proti sodbi se bosta najbrž pritožila, kajti pridržala sta si 3-dnevni rok za premislek.

Senatu je predsedoval sodnik Komotar, votirala pa sta sodnika Moškon in Prohinar. Obtožbo je zastopal namestnik drž. tožilca Groznik, obtoženca pa je branil odvetnik dr. Brumen.

Kriva prisega je med našim ljudstvom nekaj redkega, ker smatra ta zločin za nekaj res težkega. Se težje pa je razumeti, kaj je privedlo 81-letnega starčka do ponarejanja podpisov in lažnega pričevanja. Bil je svoje dni sicer že 6 krat obsojen na manjše kazni, njegov sin Franc pa 7 krat, toda očitno ju to še ni zmodrilo, ker sta spet zašla na kriva pola. Sodbo sta poslušala mirno, stoično in ju ni izrek niti malo ganil.

Ponarejen denar. Pred kazenskim senatom okrožnega sodišča v Soboti je bilo obsojenih petero obtožencev radi razpečevanja ponarejenega denarja od šest do enega meseca.

Radio

Petek, 23. septembra.

Ljubljana, 12 Slovanske narodne pesmi. — 18 Orkestrski koncert. — 21 Simfonija »Taras Bulba«, prenos iz Prage. — 22 Napovedi, poročila, večerna glasba. — Beograd, 12 Opoldanski koncert. — 18.20 Violinski koncert. — 21 Prenos iz Prage. — Sofija, 19 Belinija opera »Norma«. — Praga, 21 Janačkov festival, simfonični koncert. — Firenze, 20.30 Simfonični koncert. — Budimpešta, 19.45 Verdijska opera »Aida«.

Sokolstvo

Telovadni urnik Sokolskega društva Maribor Matice

O d d e l e k :	Pond.	Torek	Sreda	Četrtek	Petek	Sobota	V telovadnici:
Člani		20-22			20-22		Realne gimnazije
Člani starejši		19-20.30			19-20.30		Klasične gimnazije
Članice	19.30-21			19.30-21			Realne gimnazije
Moški naraščaj od 16.—18. leta		18.30-20			18.30-20		Realne gimnazije
Moški naraščaj od 14.—16. leta	18-19.30			18-19.30			Klasične gimnazije
Ženski naraščaj od 14.—18. leta	17.45 do 19.15			17.45 do 19.45			Realne gimnazije
Moška deca od 11.—14. leta		17.45 do 18.45			17.45 do 18.45		Klasične gimnazije
Moška deca od 7.—11. leta	16-17.30			16-17.30			Cankarjeve šole
Ženska deca od 11.—14. leta	17.30-19			17.30-19			Cankarjeve šole
Ženska deca od 7.—11. leta		16-17.30			16-17.30		Cankarjeve šole
Deca do 7. leta	15-16			15-16			Cankarjeve šole

Pozivamo vse telovadeče članstvo in ono, ki sicer ni obvezno telovaditi, a to želi, da se javi v telovadnicah ob navedenih urah. Vpisuje se pri vaditelju.

Starše, ki imajo deco v naših oddelkih, prosimo, da jo pošiljajo ob določenih časih spet redno k telovadbi.

Vse telovadce opozarjamo, da se sprejmejo novi telovadci samo do 1. decembra t. l., zato naj se že sedaj javijo v telovadnicah. Prihodnji sprejemi v telovadnicah bodo šele 1. IV. 1939.

Zdravo!

Načelnštvo Sokol Maribor - Matice.

1. Za skupen odhod k nastopu telov. odseka Sokola-Matice v Kamnici, ki je v nedeljo, dne 25. sept. t. l., je zbor vsega članstva in naraščaja pred Narodnim domom ob 13 uri 15 min., odkoder se razvije povorka. Članstvo, ki ima kroj, mora brezpogojno v kroju. Ostali v civilu z znakom. Predelava skupnih prostih vaj za Prago bo za naraščaj in članstvo na

letnem telovadišču Sokola-Matice 25. t. m. ob 10. uri. — Načelnštvo Sokola-Matice.

1. Sokoli-jezdci! Zbor za vse člane jezdnege odseka je 25. t. m. pred Narodnim domom ob 13. uri 15 min., odkoder odkorakamo v povorki v Kamnico k nastopu. Zbor obvezen za vse! — Zdravo! — Načelnštvo.

Izdaja in urejuje ADOLF RIBNIKAR v Mariboru. Tiska Mariborska tiskarna d. d., predstavnik STANKO DETELA v Mariboru. Izhaja razen nedelje in praznikov vsak dan ob 14. uri. Velja na mesec prejeman v upravi ali po pošti 10 din, dostavljen na dom 12 din. Oglasi po ceniku. Uredništvo in uprava: Maribor, Kopališka ul. 6. Telefon uredništva in uprave št. 25-07. Poštni čekovni račun št. 11.409

Mali oglasi

Razno

HALO! V nedeljo, 25. 9., popoldne ob 3. uri vsi na »Vinsko trgatvo« v gost. Parlič, Sv. Marjeta ob Pesnici. 1264

Stanovanje

Odda se radi selitve takoj v centru mesta

HIŠA s tremi sobami, kuhinjo, prti klinami, velikim vrtom. Najemnina 500 din mesečno, plača se 1 leto naprej. Nalov v upravi. 1269

SOBO IN KUHINJO in 2 sobi s štedilnikom takoj oddam. Gozdna 10, Maribor. 1268

GOSPODA ALI DIJAKA sprejem na stanovanje z vso oskrbo. Vetrinjska ul. 13 1266

LEPO, PRAZNO SOBO v centru oddam. Kopališka 4-II, desno. 1274

Službo dobi

marljiv **SODAR** vojašine prost. se takoj sprejme. Adalbert Gusel, Maribor, Aleksandrova c. 39. 1244

PRODAJALKA se sprejme za trgovino z mešanim blagom. Vprašati v upravi. 1270

Dražestno blago za zimске dečve

Novi vzorci dospeli pri **Tekstilani Büdefeldt** Maribor, Gosposka ul. 14

DELAVEC z letnimi spricvalci se sprejme. Vprašati v upravi. 1271

ČEVLJARSKI POMOČNIK za boljše delo se sprejme. Rotovski trg, Benko. 1265

VAJENCA za mizarstvo obrt sprejme »Erika«, mizarstvo za stanovanjske opreme. Frančiškanska 12. 1278

Pouk

ENGLISH LESSONS Miss Oxley Krekova 18. od 1. oktobra. 687

Stanovanje išče

SOBO IŠČE soliden tekstilni delavec pri dobri družini v Melju ali bližini. Ponudbe na upravo pod »Točno«. 1274

Čitajte „Večernik“

Vložek

z vsemi higijenski prednostmi je

„SETA“ vložek

Noge si ohranite zdrave, čiste, sveže in elastične

ČASOPISNI PAPIR

v upravi „Večernika“ na prodaj.